

สนค. เน้น “อุดหนุนภาคเกษตรต้องมุ่งเน้นเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขัน”

นายพูนพงษ์ นัยนาภากรณ์ ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (สนค.) เปิดเผยว่า สนค. ได้ติดตามสถานการณ์การค้าสินค้าเกษตรไทย โดยเห็นว่าการดำเนินนโยบายของภาครัฐในการดูแลราคาสินค้าเกษตร โดยเฉพาะนโยบายการอุดหนุนภาคเกษตร ต้องมุ่งเน้นการเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันให้กับภาคเกษตรของไทย

ภาคเกษตรไทยเผชิญความท้าทายหลายประการ เริ่มตั้งแต่ที่ดินทำกิน โดยครัวเรือนเกษตรกรจำนวนมากต้องเช่าที่ดิน ปัญหาการขาดแคลนน้ำ มีพื้นที่ชลประทานเพียงร้อยละ 23.3 ของพื้นที่ทำการเกษตรทั่วประเทศ เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นรายย่อยและมีพื้นที่ทำการเกษตรขนาดเล็ก จึงมีต้นทุนการบริหารจัดการสูง ปัญหาปัจจัยการผลิตสินค้าเกษตรมีราคาสูง (เช่น ปุ๋ยเคมี ยากำจัดศัตรูพืช และค่าแรงงาน) การขาดนวัตกรรมและเทคโนโลยีการเกษตรใหม่ ๆ ที่ช่วยลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิต สินค้าเกษตรส่งออกของไทยขาดความหลากหลาย (ในปี 2566 การส่งออกสินค้าเกษตร 5 รายการแรก คือ ผลไม้ ข้าว ไข่ มั่นสำปะหลัง และยางพารา รวมกันมีมูลค่ากว่า 23,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และมีสัดส่วนเกือบร้อยละ 90 ของมูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรทั้งหมดของไทย) และเกษตรกรไทยมีอายุเฉลี่ยสูง แรงงานวัยหนุ่มสาวไหลออกจากภาคเกษตร ทำให้ภาคเกษตรของไทยขาดการสานต่อและขาดการพัฒนา นอกจากนี้ ยังมีกระแสรัศมีสิ่งแวดล้อม ที่โลกให้ความสำคัญมากขึ้นกับปัญหาการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของภาคเกษตร ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการค้าสินค้าเกษตรของไทย หากไม่เร่งปรับตัว ทั้งนี้ ข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทย ภาคเกษตรปล่อยก๊าซเรือนกระจกมากเป็นอันดับ 2 รองจากภาคพลังงาน มีสัดส่วนร้อยละ 15 ของการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของทั้งประเทศ (ภาคพลังงาน ปล่อยก๊าซเรือนกระจกร้อยละ 70 ของการปล่อยทั้งประเทศ)

การอุดหนุนภาคเกษตรต้องมุ่งเน้นการเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขัน และช่วยให้ภาคเกษตรไทยสามารถปรับตัวรองรับกับความท้าทายใหม่ ๆ เช่น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการเกษตร การศึกษาวิจัยและพัฒนา (เช่น ด้านเทคโนโลยีชีวภาพเพื่อปรับปรุงพันธุ์) การให้บริการเครื่องจักรกลและอุปกรณ์การเกษตรโดยภาครัฐ (เช่น โดรนเพื่อการเกษตรช่วยประหยัดแรงงาน ช่วยทุ่นแรง และประหยัดเวลา) การส่งเสริมนวัตกรรมและเทคโนโลยีการเกษตรใหม่ ๆ (เช่น การทำฟาร์มดิจิทัลที่ช่วยยกระดับการบริหารจัดการปัจจัยการผลิต รู้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับสุขภาพพืช ความต้องการน้ำ สภาพดิน และสภาพอากาศ เพื่อลดต้นทุนปัจจัยการผลิต เพิ่มและพัฒนาคุณภาพผลผลิตทางการเกษตร) ตลอดจนการอุดหนุนเพื่อการปกป้องคุ้มครองสิ่งแวดล้อม (สนับสนุนเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตรที่ช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก เช่น การใช้พลังงานโซลาร์เซลล์กับระบบปั๊มน้ำ)

การลดต้นทุนปัจจัยการผลิต เป็นอีกปัจจัยสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งให้ภาคเกษตรไทย ในปี 2566 ประเทศไทยนำเข้าปุ๋ย¹ ปริมาณ 5.14 ล้านตัน (มูลค่า 2,256.25 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) โดยปริมาณการนำเข้าขยายตัวสูงถึงร้อยละ 22.08 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า จะเห็นได้ว่าภาคเกษตรเผชิญปัญหาต้นทุนการผลิตสูง อีกทั้งราคาปัจจัยการผลิตมีความผันผวนมากขึ้นจากสถานการณ์ความไม่แน่นอนของเศรษฐกิจโลก ดังนั้น ประเทศไทยต้องพยายามพึ่งพาตนเองมากขึ้น และภาครัฐต้องเร่งส่งเสริมการใช้ปัจจัยการผลิตให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (เช่น การใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน เพื่อลดต้นทุนการผลิต) กำกับดูแลราคาสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้องกับภาคเกษตรกรรม (เช่น ปุ๋ยเคมี และบริการทางการเกษตร) ให้มี

¹ ข้อมูลการนำเข้าปุ๋ยปี 2566: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

ความเหมาะสมและเป็นธรรม ตลอดจนส่งเสริมธุรกิจบริการทางการเกษตร โดยเฉพาะที่มีการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม เกษตรสมัยใหม่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเพาะปลูก เพิ่มผลผลิต และเพิ่มคุณภาพของผลผลิตทางการเกษตร

คุณภาพและมาตรฐานสินค้าเกษตรมีความสำคัญอย่างมาก โดยเฉพาะสำหรับสินค้าเกษตรที่ผลิตเพื่อการส่งออก สินค้าเกษตรของไทยหลายชนิด โดยเฉพาะผลไม้ มีปริมาณการส่งออกในสัดส่วนสูงเมื่อเทียบกับการบริโภคในประเทศ เช่น ทูเรียนสด (ปี 2566 ส่งออกร้อยละ 67 ของปริมาณผลผลิต โดยมีผลผลิต² 1.48 ล้านตัน และส่งออก³ 0.99 ล้านตัน) และมังคุดสด (ปี 2566 ส่งออกร้อยละ 93 ของปริมาณผลผลิต โดยมีผลผลิต 0.27 ล้านตัน และส่งออก 0.25 ล้านตัน) ที่สามารถผลิตได้เกินปริมาณที่ตลาดภายในประเทศจะดูดซับได้หมด ขณะที่ตลาดต่างประเทศ ยังมีความต้องการนำเข้า ดังนั้น การผลิตให้สินค้าเกษตรให้ได้คุณภาพและมาตรฐานตามที่ประเทศคู่ค้าต้องการ จะช่วยแก้ปัญหาสินค้าเกษตรล้นตลาดและราคาตกต่ำได้

ทั้งนี้ การดำเนินการของรัฐบาลได้มุ่งยกระดับสินค้าเกษตร พัฒนาภาคเกษตรตั้งแต่ระดับฐานราก ภายใต้นโยบาย “ตลาดนำ นวัตกรรมเสริม เพิ่มรายได้” เช่น เร่งผลักดันพัฒนาพันธุ์ข้าวใหม่ การเชื่อมโยงปุ๋ยราคาถูกให้เกษตรกรผ่านสถาบันเกษตรกร สนับสนุนเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เข้าถึงการใช้เทคโนโลยีและทำการตลาดยุคดิจิทัล ส่งเสริมการแปรรูปผลไม้ด้วยเทคโนโลยี สนับสนุนการบริหารจัดการสินค้าเกษตรให้สอดคล้องระเบียบการค้าโลกและมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมสากล ตลอดจนจับมือกับภาคเอกชนผลักดันการส่งออก และทำให้ตลาดส่งออกแข็งแรง

นายพูนพงษ์ กล่าวทิ้งท้ายว่า “ภาคเกษตรเป็นรากฐานของเศรษฐกิจไทย (จำนวนประชากรภาคการเกษตร 30.65 ล้านคน⁴ คิดเป็นร้อยละ 46.38 ของประชากรทั้งประเทศ) หากภาคเกษตรแข็งแกร่งก็จะส่งผลให้เศรษฐกิจไทยมีเสถียรภาพ มีความมั่นคง สามารถรองรับความผันผวนจากภายนอกได้ดีขึ้น และเพื่อปรับโครงสร้างภาคเกษตรไทยสู่เกษตรยุคใหม่ การอุดหนุนภาคเกษตรต้องดำเนินการให้ถูกวิธีโดยมุ่งเน้นการเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขัน และไม่ทำให้เกิดการบิดเบือนกลไกตลาด รวมทั้งการลดต้นทุนปัจจัยการผลิต การเพิ่มผลผลิต และการดูแลคุณภาพมาตรฐานของสินค้าเกษตร จะทำให้ภาคเกษตรกรรมไทยพัฒนาได้อย่างยั่งยืน”

.....
สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า
กระทรวงพาณิชย์
1 มีนาคม 2567

² ข้อมูลผลผลิตทุเรียนและมังคุดปี 2566 ประมาณการโดย สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

³ ข้อมูลปริมาณส่งออกทุเรียนและมังคุด ปี 2566: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

⁴ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (<https://www.oae.go.th/assets/portals/1/files/journal/2566/indicator65.pdf>)